

Valtuustoaloite Opintovierailujen ja leirikoulujen mahdollistamisesta sekä tukemisesta - Liike Nytin valtuustoryhmä ym. / Motion om främjande och stödande av studiebesök och lägerskolor – Rørelse Nus fullmäktige-grupp m.fl.

Valtuusto 03.10.2022 § 86

Liike Nytin valtuustoryhmä ja 24 muuta valtuutettua jättivät aloitteen, jossa ehdotetaan, että sivistyksen virkamiehet laativat suunnitelman, jolla sekä rohkaistaan että mahdollistetaan Sipoon kouluja tarjoamaan ikimuistoisia elämyksiä opintovierailujen ja leirikoulujen muodossa.

Päätös

Valtuusto merkitsi aloitteen tiedoksi.

Suomenkielinen koulutusjaosto 25.04.2023 § 23

Valmistelija: Erytyssuunnittelija Hanna Kindstedt
hanna.kindstedt(at)sipoo.fi, Oppimisen ja hyvinvoinnin tuen palvelupäällikkö Anne Salmela, anne.salmela(at)sipoo.fi

Liike Nytin valtuustoryhmä ja 24 muuta valtuutettua jättivät aloitteen, jossa ehdotetaan, että sivistyksen virkamiehet laativat suunnitelman, jolla sekä rohkaistaan että mahdollistetaan Sipoon kouluja tarjoamaan ikimuistoisia elämyksiä opintovierailujen ja leirikoulujen muodossa.

Aloitteen sisältö:

Aloitteessa ehdotetaan, että Sipoossa tarjotaan mahdollisuuksia kaikille oppilaille koulun ulkopuolella tapahtuvaan opetukseen, esimerkiksi tarjoamalla taloudellista tukea apurahojen muodossa tai tarjoamalla tiloja. Aloitteessa pyydetään sivistyksen virkamiehiä laatimaan suunnitelman, jolla sekä rohkaistaan että mahdollistetaan Sipoon koulujen tarjoamaan ikimuistoisia elämyksiä ja opintovierailujen ja leirikoulujen muodossa.

Opintovierailujen, retkien ja leirikoulutoiminnan nykymuoto Sipoossa

Sipoossa koulut päättävät ja toteuttavat koulun ulkopuolisesta opetuksesta oman toimintakulttuurin mukaisesti. Lukuvuoden alkaessa lukuvuosisuunnitelmaan kirjataan aiotut opintoretki- ja leirikoulusuunnitelmat poikkeuksina normaalista koulutyöstä, jotta toiminta voidaan lukea koulun toiminnaksi, jolloin koulujen vakuutusurva on voimassa. Koulun ulkopuolinen opetus voi olla kaikille oppilaille kuuluvaa, luokkakohtaista, ryhmäkohtaista, harkinnanvaraista ja vapaaehtoista, kunkin koulun omien suunnitelmien ja toimintakulttuurin mukaisesti. Koulun ulkopuolisen opetuksen periaatteista ja käytännöistä tiedotetaan huoltajia ja oppilaita ajoissa.

Opintokäynti tai retki on opetussuunnitelman mukainen toiminnallinen esim. museo-, teatteri-, konsertti-, luonto-, yritys- tai oppilaitosvierailu. Opintoretki on ajallisesti opintokäyntiä pitempi, mutta ei yön yli kestävä retki.

Leirikoululla tarkoitetaan koulun järjestämää toimintaa, jossa opetus, vapaa-ajan vietto, majoitus ja ruokailu järjestetään koulun ulkopuolella. Leirikoulu on vähintään yhden ja enintään neljän yön yli kestävä opintokokonaisuus kotimaassa. Leirikoulun palkkakustannuksista Sipoon kunta vastaa vain opettajan tehtäväkohtaisen palkan osalta. Mahdolliset yökoulut rinnastetaan leirikouluihin.

Rehtori ja opettajat vastaavat koulun ulkopuolella tapahtuvan toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta yhdessä mahdollisten yhteistyökumppaneiden ja huoltajien kanssa.

Sipoon kunta tarjoaa ja kustantaa vuosittain kaikkia kouluja tai joitakin vuosiluokkia koskevia yhteisesti päätettyjä retkiä ja kulttuuri- ja liikuntatapahtumia. Näiden lisäksi koulut ja luokat saavat itse päättää muista koulun ulkopuolella tapahtuvasta koulutyöstä. Koulun harkinnanvaraisia retkiä toteutetaan koulun käyttötalouden puitteissa. Osasta retkistä ei synny välttämättä mitään kustannuksia kouluille. Koulun ulkopuolisen opetuksen tehtävä on syventää ja täydentää opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja sisältöjä. Suunnittelussa otetaan myös huomioon lukuvuosisuunnitelmiin kirjatut painopistealueet.

Mahdollisuus käyttää HSL-busseja kouluretkille ilmaiseksi klo 9–15 välisenä aikana on ollut suosittua ja mahdollistanut entisestään retkien tekoa. Koululaisryhmien matkat ovat tänä vuonna vielä maksuttomia, mutta siirtyvät kuntien maksettavaksi vuonna 2024.

Keväällä 2023 tehdään Martinkylän koulun käyttöselvitys. Sipoon kunnan Koulutuspalveluilla ei ole yksinomaan riittävästi käyttötarvetta Martinkylän koululle, mutta jos käyttöselvityksessä todetaan, että Martinkylän koulu soveltuu opintoretkitoimintaan, niin kunta voisi antaa koulun lainattavaksi. Tällainen käyttötarvearvio on noin 1-5 päivää vuodessa. Kunta omistaa myös muita tiloja ja kiinteistöjä, joita se voi vuokrata tai antaa lainattavaksi retki- tai leirikoulupaikaksi kouluille ja näin ollen tukea koulujen mahdollisuuksia järjestää koulun ulkopuolella tapahtuvaa opetusta.

Koulun ulkopuolisen opetuksen ohjeet Sipoossa

Sipoossa on vuonna 2019 laadittu ohjeet, jossa annetaan käytännön vinkkejä ja ohjeita kouluille ja opettajille, kun he suunnittelevat koulun ulkopuolisen harkinnanvaraisen opetuksen, eli opintokäynnit, retket ja leirikoulut. Ohjeisiin on poimittu erilaisia käytänteitä, joita koulut voivat hyödyntää suunnittelutyössään. Ohjeiden tarkoitus on mahdollistaa ja myös rohkaistaa koulun ulkopuoliseen opetuksen järjestämiseen. Suunnitelmasta löytyy varainkeruun ohjeita kouluille ja huoltajille sekä linkkejä erilaisille hyödyllisille sivuille. Ohjeet on päivitetty ja parannettu keväällä 2023.

Koulujen osallistaminen vastinetta varten

Tätä vastinetta varten pyysimme kaikilta peruskoulujen rehtoreilta heidän nykyisiä käytänteitä sekä kokemuksia opintoretkistä ja leirikouluista. Saimme kahdelta alakoululta vastaukset, ja näissä molemmissa on tehty linjaus siitä, että viikon mittaisia leirikouluja ei enää järjestetä aktiivisesti. Sen sijaan opintoretket ja erilaiset kulttuuri- ja urheilutapahtumat ovat suosittuja kouluissa, koska ne hyödyttävät kaikkia oppilaita ja niitä voidaan järjestää koulupäivän aikana.

Syitä, miksi leirikoulujen aktiivisesta suunnittelusta on luovuttu joissakin kouluissa, on muun muassa, että opettajien ja huoltajien tulee sitoutua

suunnittelutyöhön, varojen hankkimiseen ja leirikoulun toteuttamiseen. Vastuu on opettajille ympärivuorokautista ja raskasta ja rahankeräys on vaikeutunut. Opettajat ovat olleet näissä kouluissa tyytyväisiä päätökseen eikä opettajilta, oppilailta tai huoltajilta ole esitetty pyyntöjä leirikoulusta niissä kouluissa, joissa leirikouluja ei enää järjestetä aktiivisesti.

Kyrkoby skolanin oppilaskuntaa osallistettiin tähän vastineeseen pyytämällä heidän näkemyksiään opintoretkien ja leirikoulujen järjestämistavoista. Oppilaskunta oli sitä mieltä, että leirikoulu kuudennella luokalla voisi olla mukavaa, mutta monen vuoden odottamisen aika voisi tuntua pitkältä. Lyhyitä opintoretkiä vuosittain pidettiin tärkeänä ja myös yökoulu ylemmillä alakoululuokilla, esimerkiksi metsäretken muodossa, olisi oppilaskunnan mielestä hauskaa toteuttaa.

Rahoitus ja varainhankinta

Koulujen lukuvuosisuunnitelman mukaisen retki- ja vierailutoiminnan järjestämisestä aiheutuneet kuljetus- ja pääsymaksukulut ovat osa kunnan opetustoimen kustannuksia. Kunnanpäättäjien päätösvallassa on osoittaa kouluille taloudellisten edellytystensä puitteissa resurssit retkiä, leirikouluja ja vierailuja varten.

Koulun tai luokkien harkinnanvaraisia opintokäyntejä ja -retkiä, leirikouluja sekä opetukseen liittyviä tapahtumia voidaan tukea oppilaiden ja huoltajien yhteisesti keräämillä varoilla. Varojen keruun tulee olla oppilaille ja huoltajille vapaaehtoista. Koulujen ja luokkien harkinnanvaraisten retkien ja vierailujen varainhankinta on aina kaikille osapuolille vapaaehtoista. Varainhankinta ei kuulu opettajan tai koulun tehtäviin.

Sipoon koulutoimen kulttuuri- ja liikuntakalenteri

Sipoossa on käytössä kulttuuri- ja liikuntakalenteri, jossa suunnitellaan ja järjestetään jokaiselle vuosiluokalle kulttuuri- tai liikuntaretki koulupäivän aikana. Tapahtumat ja toiminnot ovat toistuvia ja järjestetään vuosittain tai joka toinen vuosi. Nämä ovat kaikille kunnan oppilaille suunniteltuja tapahtumia koulusta riippumatta, joita Koulutuspalvelut ja kulttuuri- ja liikuntapalvelut kustantavat ja järjestävät yhteistyössä muiden osastojen ja ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Esimerkiksi tarjoamme lukuvuonna 2022–2023, 4. luokkalaisille Lilla Villanin teatteriesityksen, 5. luokkalaisille Pesulagallerian vierailu, 6. luokkalaisille Fantasia-aiheinen pakohuonepeli, 7. luokkalaisille konsertti ja 9. luokkalaisille museokäynti Helsingissä. Kulttuuri- ja liikuntakalenterin retket ja toiminnot järjestetään kaikille Sipoon kouluille yhdenvertaisesti eikä koulun sijainti, kokoluokka tai kieli ole esteenä. Kulttuuri- ja liikuntakalenterin opintoretket ovat hyvin suunniteltuja ja olemme saaneet ne hyvin toimeenpantu yhteistyössä kunnan kulttuuripalveluiden ja liikuntapalveluiden kanssa.

Yhteenveto

Koulun ulkopuolisen opetuksen järjestämisestä päättävät koulut. Vaihtoehtoja ovat opintokäynnit ja -retket, yökoulu ja leirikoulu. Toteutustapa kirjataan vuosittain koulun lukuvuosisuunnitelmaan.

Koulun ulkopuolisen opetuksen ohjeet on laadittu 2019 ja päivitetty keväällä 2023. Ohjeiden tarkoitus on innostaa kouluja toteuttamaan opetusta vaihtelevasti, toiminnallisesti sekä oppilaiden toiveita ja tarpeita huomioiden.

Koulujen opetussuunnitelman ja vuotuisen lukuvuosisuunnitelman mukaisen retki- ja vierailutoiminnan järjestämisestä aiheutuneet kuljetus- ja pääsymaksukulut ovat osa kunnan opetustoimen kustannuksia. Opetuksen järjestäjän päätösvallassa on osoittaa kouluille taloudellisten edellytystensä puitteissa resurssit retkiä, leirikouluja ja vierailuja varten.

Kulttuuri- ja liikuntakalenteri on jalkautettua toimintaa kunnassamme, jonka parissa monet toimijat tekevät yhteistyötä ja tarjotaan mahdollisuuksia kaikille oppilaille koulun ulkopuolella tapahtuvaan monipuoliseen opetukseen. Tämän toiminnon jatkuvuus on kunnan taloudesta riippuvainen. Jotta mahdollistetaan tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen koulutuspolun kaikille Sipoon lapsille ja nuorille tätä toimintaa olisi hyvä jatkaa myös tulevaisuudessa.

Mahdollisuus käyttää HSL-busseja kouluretkille on ollut ilmaista klo 9–15 välisenä aikana ja on ollut suosittua ja mahdollistanut entisestään retkien tekoa. Koululaisryhmien matkat ovat tänä vuonna vielä maksuttomia, mutta siirtyvät kuntien maksettavaksi vuonna 2024.

Jos kunta kustantaa jokaiselle oppilaalle mahdollisuuden leirikouluun yhden kerran perusopetuksen aikana, toimintaa tulee varata erillinen määräraha. Tämä voitaisiin toteuttaa siten, että määritellään vuosiluokka, jonka aikana toteutettavaa leirikoulua kunta tukisi esimerkiksi 300 €/lla/oppilas. Muiden vuosiluokkien aikaisia leirikouluja ei voitaisi tukea.

Esittelijä

Opetuspäällikkö Strandström Riikka

Ehdotus

Suomenkielinen koulutusjaosto päättää antaa seuraavan vastauksen sivistysvaliokunnalle ja edelleen kunnanhallitukselle sekä valtuustolle.

Sipoossa on vuonna 2019 laadittu "Koulun ulkopuolisen opetuksen ohjeet Sipoossa", jossa annetaan käytännön ohjeita ja mahdollistetaan kouluja suunnittelemaan opintovierailuja ja leirikouluja Sipoon lapsille ja nuorille. Kulttuuri- ja liikuntakalenteri tarjoaa mahdollisuuksia kaikille oppilaille koulun ulkopuolella tapahtuvaan opetukseen ja toiveena on, että tämä jatkuisi myös tulevaisuudessa. Koululaisryhmien ilmaiset HSL-matkat klo 9–15 ovat vuonna 2023 vielä maksuttomia, mutta siirtyvät kuntien maksettavaksi vuonna 2024. Kunnan alueella tehtäviin retkiin ja leirikouluille kunnassa on kunnan omistamia tiloja ja kiinteistöjä, joita kunta voi tarjota toiminnalle.

Talousarviota 2024 laatiessa tulee huomioida opintoretkien ja vierailujen vaatimat resurssit sekä HSL matkojen muuttuminen maksullisiksi. Jos halutaan mahdollistaa leirikoulujen laajamittainen toteutuminen, talousarviossa tulee varata erillinen määrärahoja varten. Leirikoulun mahdollistaminen esimerkiksi jokaiselle oppilaalle kerran perusopetuksen aikana kustantaa n. 90 000 € vuodessa.

Käsittely

Esittelijä muutti ehdotustaan seuraavalla lisäyksellä:
Tuen tulee perustua suunnitelmaan ja se ei voi kattaa koko leirikohtaista maksua, vaan osallistaa, vahvistaa talousosaamista ja yrittäjäyyskasvatusta ja tukea koko koululuokkaa saavuttamaan asetetun leirikoulutavoitteen. Ensisijaisesti tuetaan kouluja niin, että lähialueretket käyttäen HSL-liikennettä ovat edelleen mahdollisia järjestää.

Muutettu ehdotus

Suomenkielinen koulutusjaosto päättää antaa seuraavan vastauksen sivistysvaliokunnalle ja edelleen kunnanhallitukselle sekä valtuustolle.

Sipoossa on vuonna 2019 laadittu "Koulun ulkopuolisen opetuksen ohjeet

Sipoossa”, jossa annetaan käytännön ohjeita ja mahdollistetaan kouluja suunnittelemaan opintovierailuja ja leirikouluja Sipoon lapsille ja nuorille. Kulttuuri- ja liikuntakalenteri tarjoaa mahdollisuuksia kaikille oppilaille koulun ulkopuolella tapahtuvaan opetukseen ja toiveena on, että tämä jatkuisi myös tulevaisuudessa. Koululaisryhmien ilmaiset HSL-matkat klo 9–15 ovat vuonna 2023 vielä maksuttomia, mutta siirtyvät kuntien maksettavaksi vuonna 2024. Kunnan alueella tehtäviin retkiin ja leirikouluille kunnassa on kunnan omistamia tiloja ja kiinteistöjä, joita kunta voi tarjota toiminnalle.

Talousarviota 2024 laatiessa tulee huomioida opintoretkien ja vierailujen vaatimat resurssit sekä HSL matkojen muuttuminen maksullisiksi. Jos halutaan mahdollistaa leirikoulujen laajamittainen toteutuminen, talousarviossa tulee varata erillinen määrärahoja varten. Leirikoulun mahdollistaminen esimerkiksi jokaiselle oppilaalle kerran perusopetuksen aikana kustantaa n. 90 000 € vuodessa. Tuen tulee perustua suunnitelmaan ja se ei voi kattaa koko leirikohtaista maksua, vaan osallistaa, vahvistaa talousosaamista ja yrittäjyyskasvatusta ja tukea koko koululuokkaa saavuttamaan asetetun leirikoulutavoitteen. Ensisijaisesti tuetaan kouluja niin, että lähialueretket käyttäen HSL-liikennettä ovat edelleen mahdollisia järjestää.

Päätös Suomenkielinen koulutusjaosto hyväksyi yksimielisesti esittelijän muutetun ehdotuksen.

Liitteet

Svenska utbildningssektionen 25.04.2023 § 19

1257/12.05.04/2022

Beredare: Specialplanerare Hanna Kindstedt hanna.kindstedt(at)sipoo.fi och servicechef för lärande och välmående Anne Salmela, anne.salmela(at)sipoo.fi

Motionens innehåll

Det föreslås i motionen att alla elever i Sibbo erbjuds möjligheter att delta i undervisning utanför skolan till exempel genom att erbjuda ekonomiskt stöd i form av penningunderstöd eller att erbjuda lokaler. I motionen ombeds tjänsteinnehavare inom bildningssektorn att bereda ett upplägg som såväl uppmuntrar som möjliggör att skolorna i Sibbo kan erbjuda minnesvärda upplevelser i form av studiebesök och lägerskolor.

Nuläget av studiebesök, utflykter och lägerskolor i Sibbo

Skolorna i Sibbo beslutar om undervisning utanför skolan och utför den i enlighet med deras egen verksamhetskultur. I början av läsåret registreras de planerade skolutflykterna och lägerskolorna i läsårsplanen som avvikelser från det ordinarie skolarbetet. Den avvikande verksamheten räknas då som skolans verksamhet och då är skolornas försäkringar i kraft. Undervisning utanför skolan kan vara för alla elever, för en klass eller en grupp, prövningsbaserad och frivillig, i enlighet med varje skolas planer och verksamhetskultur. Vårdnadshavare och elever informeras i god tid om principerna och praxisen för undervisningen utanför skolan.

Ett studiebesök eller en utflykt är en aktivitet i enlighet med läroplanen, t.ex. ett musei-, teater-, konsert-, natur-, företags- eller läroinrättningsbesök. En skolutflykt är tidsmässigt längre än ett studiebesök, men inkluderar inte övernattnig.

Med lägerskola avses en av skolan ordnad verksamhet, där undervisningen, fritidsaktiviteterna, inkvarteringen och måltiderna ordnas utanför skolan. Lägerskolan utgör en studiehelhet i Finland som omfattar minst en och högst fyra övernattningar. Av lägerskolans lönekostnader ansvarar Sibbo kommun endast för lärarens uppgiftsrelaterade lön. Eventuella nattskolor jämställs med lägerskolor.

Rektorn och lärarna ansvarar tillsammans med eventuella samarbetspartner och vårdnadshavare för planeringen och genomförandet av verksamhet som ordnas utanför skolan.

Sibbo kommun erbjuder och betalar årligen gemensamt överenskomna utflykter och kultur- och idrottsevenemang för alla skolor eller vissa årsklasser. Förutom dessa kan skolorna och klasserna själv besluta om annat skolarbete utanför skolan. Skolans prövningsbaserade utflykter genomförs inom ramen för skolans driftsbudget. En del av utflykterna orsakar nödvändigtvis inte några kostnader för skolorna. Syftet med undervisningen utanför skolan är att fördjupa och komplettera mål och innehåll i enlighet med läroplanen. Vid planeringen beaktas även fokusområdena i läsårsplanerna.

Möjligheten att använda HRT:s bussar gratis för skolutflykter kl. 9-15 har varit populärt och gjort utflykterna möjliga. Ännu detta år kan elevgrupperna åka buss avgiftsfritt, men från och med början av år 2024 betalar kommunerna för resorna.

Våren 2023 utarbetas det en utredning om Mårtensby skolas användningsområden. Behovet att använda Mårtensby skola är inte tillräckligt stort inom enbart Sibbo kommuns utbildningstjänster, om det konstateras i utredningen att Mårtensby skola lämpar sig för skolutflykter, kan kommunen låna lokalen till skolorna. Uppskattningsvis skulle lokalen användas av skolorna 1-5 dagar om året. Kommunen äger även andra lokaler och fastigheter som den kan hyra ut eller låna till skolorna för exkursioner eller lägerskolor och således stödja skolornas möjligheter att ordna undervisning utanför skolan.

Instruktioner för undervisning utanför skolan i Sibbo

I Sibbo har det år 2019 utarbetats instruktioner som ger praktiska tips och riktlinjer till skolorna och lärarna, när de planerar prövningsbaserad undervisning utanför skolan, dvs. studiebesök, utflykter och lägerskolor. I instruktionerna har det samlats olika praxis som skolorna kan använda vid planeringen. Meningen med instruktionerna är att möjliggöra men också uppmuntra till ordnandet av undervisning utanför skolan. Planen innehåller instruktioner om medelinsamlingen för skolorna och vårdnadshavarna samt länkar till olika nyttiga webbplatser. Instruktionerna har uppdaterats och förbättrats våren 2023.

Skolornas deltagande i bemötandet

För detta bemötande frågade vi rektorerna vid varje grundskola om skolornas nuvarande praxis för och erfarenheter om skolutflykter och lägerskolor. Vi fick svar från två lågstadier, och riktlinjen i de båda skolorna är att de aktivt inte ordnar lägerskolor som pågår en vecka. Skolutflykter och olika kultur- och idrottsevenemang är däremot populära i skolorna, eftersom de är till nytta för alla elever och kan ordnas under en skoldag.

Att man i vissa skolor har avstått från aktiv planering av lägerskolor beror bland annat på att lärarna och vårdnadshavarna ska binda sig till

planeringen, medelinsamlingen och genomförandet av lägerskolan. Lärarnas ansvar är tungt och varar dygnet runt, och medelinsamlingen har blivit svårare. Lärarna i dessa skolor har varit nöjda med beslutet, och lärarna, eleverna eller

vårdnadshavarna har inte begärt om att ordna lägerskolor i de skolor där lägerskolor inte längre aktivt ordnas.

Elevkåren i Kyrkoby skola deltog i detta bemötande genom att vi frågade deras synpunkter på ordnandet av skolutflykter och lägerskolor. Elevkåren ansåg att en lägerskola i sjätte klass skulle vara trevlig, men att vänta på den i flera år kan kännas långt för eleverna. Korta skolutflykter som ordnas årligen anses vara viktiga, och elevkåren tycker att det skulle vara roligt att ordna även nattskola, till exempel i form av en skogsutflykt, i de övre årsklasserna i lågstadiet.

Finansiering och medelinsamling

Kostnaderna för transport och inträdesbiljetter som orsakas av ordnandet av utflykts- och besöksverksamhet i enlighet med skolornas läsårsplan utgör en del av kostnaderna inom kommunens skolväsen. Kommunens beslutsfattare har befogenhet att anvisa resurser till skolorna för utflykter, lägerskolor och besök inom ramen för skolornas ekonomiska förutsättningar.

Skolans eller klassernas prövningsbaserade studiebesök och -utflykter, lägerskolor och evenemang som hör samman med undervisningen kan stödjas med sådana medel som eleverna och vårdnadshavarna gemensamt har samlat in. Medelinsamlingen ska vara frivillig för eleverna och vårdnadshavarna. Medelinsamlingen för skolornas och klassernas prövningsbaserade utflykter och besök är alltid frivillig för alla parter. Medelinsamling ingår inte i lärarens eller skolans uppgifter.

Skolväsendets kultur- och idrottskalender i Sibbo

I Sibbo används en kultur- och idrottskalender för att planera ett kultur- eller idrottsevenemang för varje årskurs och för att ordna evenemanget under en skoldag. Evenemang och aktiviteter upprepas och ordnas årligen eller vartannat år. Dessa evenemang planeras för alla elever i kommunen oberoende av skolan. Utbildningstjänster och kultur- och idrottstjänster betalar för evenemangen och ordnar dem i samarbete med andra avdelningar och externa aktörer. Under läsåret 2022-2023 ordnar vi till exempel en teaterföreställning i Lilla Villan för elever i årskurs 4, ett besök till Pesula Galleriet för elever i årskurs 5, ett rymningsspel med fantasitema för elever i årskurs 6, en konsert för elever i årskurs 7 och ett museibesök till Helsingfors för elever i årskurs 9. Kultur- och idrottskalenderns utflykter och aktiviteter ordnas likvärdigt för alla skolor i Sibbo, och skolans läge, storlek eller språk hindrar inte detta. Skolutflykterna i kultur- och idrottskalendern är väl planerade och vi har kunnat genomföra dem väl i samarbete med kommunens kultur- och idrottstjänster.

Sammanfattning

Skolorna beslutar om ordnandet av undervisning utanför skolan. Alternativen omfattar studiebesök, skolutflykter, nattskola och lägerskola. Genomförandesättet antecknas i skolans läsårsplan årligen.

Instruktioner för undervisning utanför skolan i Sibbo utarbetades år 2019 och uppdaterades våren 2023. Syftet med instruktionerna är att uppmuntra

skolorna att utföra undervisning på ett varierande och funktionellt sätt som tar elevernas önskingar och behov i beaktande.

Kostnaderna för transport och inträdesbiljetter som orsakas av ordnandet av utflykts- och besöksverksamhet i enlighet med skolornas läsårsplan utgör en del av kostnaderna inom kommunens skolväsen. Utbildningsanordnaren har befogenhet att anvisa resurser till skolorna för utflykter, lägerskolor och besök inom ramen för skolornas ekonomiska förutsättningar.

Kultur- och idrottskalendern är förankrad verksamhet i vår kommun. Kalendern förutsätter att flera aktörer samarbetar för att erbjuda alla elever möjligheter att delta i undervisning utanför skolan. Verksamhetens kontinuitet är beroende av kommunens ekonomi. För att möjliggöra en jämlik och likvärdig skolgång för alla barn och ungdomar i Sibbo ska denna verksamhet fortsätta även i framtiden.

Möjligheten att använda HRT:s bussar för skolutflykter kl. 9-15 har varit gratis och populärt samt gjort utflykterna möjliga. Ännu detta år kan elevgrupperna åka buss avgiftsfritt, men från och med början av år 2024 betalar kommunerna för resorna.

Om kommunen betalar varje elev för möjligheten att delta i en lägerskola en gång under den grundläggande utbildningen, ska ett separat anslag reserveras för verksamheten. Detta kunde göras genom att fastställa under vilken årskurs kommunen skulle stöda lägerskolan med till exempel 300 € per elev. Lägerskolor under andra årskurser skulle inte stödjas av kommunen.

Föredragande

Svensk undervisningschef Ollikainen Hannu

Förslag

Utbildningssektionerna beslutar ge följande svar på fullmäktigemotionen till bildningsutskottet och vidare till kommunstyrelsen samt fullmäktige.

I Sibbo har det år 2019 utarbetats "Instruktioner för undervisning utanför skolan i Sibbo" som ger praktiska tips och gör det möjligt för skolorna att planera studiebesök och lägerskolor för barn och ungdomar i Sibbo. Kultur- och idrottskalendern erbjuder möjligheter för alla elever att delta i undervisning utanför skolan, och vi hoppas att verksamheten fortsätter även i framtiden. Ännu år 2023 kan elevgrupperna använda HRT:s bussar avgiftsfritt kl. 9-15, men från och med början av år 2024 betalar kommunerna för resorna. Kommunen äger lokaler och fastigheter som den kan erbjuda för utflykter och lägerskolor som görs inom kommunen.

Vid beredningen av budgeten för 2024 ska de resurser som krävs för utflykter och studiebesök beaktas, samt att HRT:s resor blir avgiftsbelagda. Om det finns en önskan att möjliggöra ett storskaligt genomförande av lägerskolor, måste separata anslag avsättas i budgeten för den verksamheten. Att till exempel erbjuda lägerskola för varje elev en gång under den grundläggande utbildningen kostar cirka 90 000 € per år

Behandling

Beslut

Svenska utbildningssektionen godkände enhälligt föredragandes förslag.

Bilagor

Valmistelija / Beredare: Erityissuunnittelija Hanna Kindstedt
hanna.kindstedt(at)sipoo.fi, Oppimisen ja hyvinvoinnin tuen
palvelupäällikkö Anne Salmela, anne.salmela(at)sipoo.fi

Liike Nytin valtuustoryhmä ja 24 muuta valtuutettua jättivät aloitteen, jossa ehdotetaan, että sivistyksen virkamiehet laativat suunnitelman, jolla sekä rohkaistaan että mahdollistetaan Sipoon kouluja tarjoamaan ikimuistoisia elämyksiä opintovierailujen ja leirikoulujen muodossa.

Aloitteen sisältö:

Aloitteessa ehdotetaan, että Sipoossa tarjotaan mahdollisuuksia kaikille oppilaille koulun ulkopuolella tapahtuvaan opetukseen, esimerkiksi tarjoamalla taloudellista tukea apurahojen muodossa tai tarjoamalla tiloja. Aloitteessa pyydetään sivistyksen virkamiehiä laatimaan suunnitelman, jolla sekä rohkaistaan että mahdollistetaan Sipoon koulujen tarjoamaan ikimuistoisia elämyksiä ja opintovierailujen ja leirikoulujen muodossa.

Opintovierailujen, retkien ja leirikoulutoiminnan nykymuoto Sipoossa

Sipoossa koulut päättävät ja toteuttavat koulun ulkopuolisesta opetuksesta oman toimintakulttuurin mukaisesti. Lukuvuoden alkaessa lukuvuosisuunnitelmaan kirjataan aiotut opintoretki- ja leirikoulusuunnitelmat poikkeuksina normaalista koulutyöstä, jotta toiminta voidaan lukea koulun toiminnaksi, jolloin koulujen vakuutusturva on voimassa. Koulun ulkopuolinen opetus voi olla kaikille oppilaille kuuluvaa, luokkakohtaista, ryhmäkohtaista, harkinnanvaraista ja vapaaehtoista, kunkin koulun omien suunnitelmien ja toimintakulttuurin mukaisesti. Koulun ulkopuolisen opetuksen periaatteista ja käytännöistä tiedotetaan huoltajia ja oppilaita ajoissa.

Opintokäynti tai retki on opetussuunnitelman mukainen toiminnallinen esim. museo-, teatteri-, konsertti-, luonto-, yritys- tai oppilaitosvierailu. Opintoretki on ajallisesti opintokäyntiä pitempi, mutta ei yön yli kestävä retki.

Leirikoululla tarkoitetaan koulun järjestämää toimintaa, jossa opetus, vapaa-ajan vietto, majoitus ja ruokailu järjestetään koulun ulkopuolella. Leirikoulu on vähintään yhden ja enintään neljän yön yli kestävä opintokokonaisuus kotimaassa. Leirikoulun palkkakustannuksista Sipoon kunta vastaa vain opettajan tehtäväkohtaisen palkan osalta. Mahdolliset yökoulut rinnastetaan leirikouluihin.

Rehtori ja opettajat vastaavat koulun ulkopuolella tapahtuvan toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta yhdessä mahdollisten yhteistyökumppaneiden ja huoltajien kanssa.

Sipoon kunta tarjoaa ja kustantaa vuosittain kaikkia kouluja tai joitakin vuosiluokkia koskevia yhteisesti päätettyjä retkiä ja kulttuuri- ja liikuntatapahtumia. Näiden lisäksi koulut ja luokat saavat itse päättää muista koulun ulkopuolella tapahtuvasta koulutyöstä. Koulun harkinnanvaraisia retkiä toteutetaan koulun käyttötalouden puitteissa. Osasta retkistä ei synny välttämättä mitään kustannuksia kouluille. Koulun ulkopuolisen opetuksen tehtävä on syventää ja täydentää opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja sisältöjä. Suunnittelussa otetaan myös huomioon lukuvuosisuunnitelmiin kirjatut painopistealueet.

Mahdollisuus käyttää HSL-busseja kouluretkille ilmaiseksi klo 9–15 välisenä aikana on ollut suosittua ja mahdollistanut entisestään retkien tekoa. Koululaisryhmien matkat ovat tänä vuonna vielä maksuttomia, mutta siirtyvät kuntien maksettavaksi vuonna 2024.

Keväällä 2023 tehdään Martinkylän koulun käyttöselvitys. Sipoon kunnan Koulutuspalveluilla ei ole yksinomaan riittävästi käyttötarvetta Martinkylän koululle, mutta jos käyttöselvityksessä todetaan, että Martinkylän koulu soveltuu opintoretkitoimintaan, niin kunta voisi antaa koulun lainattavaksi. Tällainen käyttötarvearvio on noin 1-5 päivää vuodessa. Kunta omistaa myös muita tiloja ja kiinteistöjä, joita se voi vuokrata tai antaa lainattavaksi retki- tai leirikoulupaikaksi kouluille ja näin ollen tukea koulujen mahdollisuuksia järjestää koulun ulkopuolella tapahtuvaa opetusta.

Koulun ulkopuolisen opetuksen ohjeet Sipoossa

Sipoossa on vuonna 2019 laadittu ohjeet, jossa annetaan käytännön vinkkejä ja ohjeita kouluille ja opettajille, kun he suunnittelevat koulun ulkopuolisen harkinnanvaraisen opetuksen, eli opintokäynnit, retket ja leirikoulut. Ohjeisiin on poimittu erilaisia käytänteitä, joita koulut voivat hyödyntää suunnittelutyössään. Ohjeiden tarkoitus on mahdollistaa ja myös rohkaistaa koulun ulkopuoliseen opetuksen järjestämiseen. Suunnitelmasta löytyy varainkeruun ohjeita kouluille ja huoltajille sekä linkkejä erilaisille hyödyllisille sivuille. Ohjeet on päivitetty ja parannettu keväällä 2023.

Koulujen osallistaminen vastinetta varten

Tätä vastinetta varten pyysimme kaikilta peruskoulujen rehtoreilta heidän nykyisiä käytänteitä sekä kokemuksia opintoretkestä ja leirikouluista. Saimme kahdelta alakoululta vastaukset, ja näissä molemmissa on tehty linjaus siitä, että viikon mittaisia leirikouluja ei enää järjestetä aktiivisesti. Sen sijaan opintoretket ja erilaiset kulttuuri- ja urheilutapahtumat ovat suosittuja kouluissa, koska ne hyödyttävät kaikkia oppilaita ja niitä voidaan järjestää koulupäivän aikana.

Syitä, miksi leirikoulujen aktiivisesta suunnittelusta on luovuttu joissakin kouluissa, on muun muassa, että opettajien ja huoltajien tulee sitoutua suunnittelutyöhön, varojen hankkimiseen ja leirikoulun toteuttamiseen. Vastuu on opettajille ympärivuorokautista ja raskasta ja rahankeräys on vaikeutunut. Opettajat ovat olleet näissä kouluissa tyytyväisiä päätökseen eikä opettajilta, oppilailta tai huoltajilta ole esitetty pyyntöjä leirikoulusta niissä kouluissa, joissa leirikouluja ei enää järjestetä aktiivisesti.

Kyrkoby skolanin oppilaskuntaa osallistettiin tähän vastineeseen pyytämällä heidän näkemyksiään opintoretkien ja leirikoulujen järjestämistavoista. Oppilaskunta oli sitä mieltä, että leirikoulu kuudennella luokalla voisi olla mukavaa, mutta monen vuoden odottamisen aika voisi tuntua pitkältä. Lyhyitä opintoretkiä vuosittain pidettiin tärkeänä ja myös yökoulua ylemmillä alakoululuokilla, esimerkiksi metsäretken muodossa, olisi oppilaskunnan mielestä hauskaa toteuttaa.

Rahoitus ja varainhankinta

Koulujen lukuvuosisuunnitelman mukaisen retki- ja vierailutoiminnan järjestämisestä aiheutuneet kuljetus- ja pääsymaksukulut ovat osa kunnan opetustoimen kustannuksia. Kunnanpäättäjien päätösvallassa on osoittaa kouluille taloudellisten edellytystensä puitteissa resurssit retkiä, leirikouluja ja vierailuja varten.

Koulun tai luokkien harkinnanvaraisia opintokäyntejä ja -retkiä, leirikouluja sekä opetukseen liittyviä tapahtumia voidaan tukea oppilaiden ja huoltajien yhteisesti keräämillä varoilla. Varojen keruun tulee olla oppilaille ja huoltajille vapaaehtoista. Koulujen ja luokkien harkinnanvaraisten retkien ja vierailujen varainhankinta on aina kaikille osapuolille vapaaehtoista. Varainhankinta ei kuulu opettajan tai koulun tehtäviin.

Sipoon koulutoimen kulttuuri- ja liikuntakalenteri

Sipoossa on käytössä kulttuuri- ja liikuntakalenteri, jossa suunnitellaan ja järjestetään jokaiselle vuosiluokalle kulttuuri- tai liikuntaretki koulupäivän aikana. Tapahtumat ja toiminnot ovat toistuvia ja järjestetään vuosittain tai joka toinen vuosi. Nämä ovat kaikille kunnan oppilaille suunniteltuja tapahtumia koulusta riippumatta, joita Koulutuspalvelut ja kulttuuri- ja liikuntapalvelut kustantavat ja järjestävät yhteistyössä muiden osastojen ja ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Esimerkiksi tarjoamme lukuvuonna 2022–2023, 4. luokkalaisille Lilla Villanin teatteriesityksen, 5. luokkalaisille Pesulagallerian vierailu, 6. luokkalaisille Fantasia-aiheinen pakohuonepeli, 7. luokkalaisille konsertti ja 9. luokkalaisille museokäynti Helsingissä. Kulttuuri- ja liikuntakalenterin retket ja toiminnot järjestetään kaikille Sipoon kouluille yhdenvertaisesti eikä koulun sijainti, kokoluokka tai kieli ole esteenä. Kulttuuri- ja liikuntakalenterin opintoretket ovat hyvin suunniteltuja ja olemme saaneet ne hyvin toimeenpantu yhteistyössä kunnan kulttuuripalveluiden ja liikuntapalveluiden kanssa.

Yhteenveto

Koulun ulkopuolisen opetuksen järjestämisestä päättävät koulut. Vaihtoehtoja ovat opintokäynnit ja -retket, yökoulu ja leirikoulu. Toteutustapa kirjataan vuosittain koulun lukuvuosisuunnitelmaan.

Koulun ulkopuolisen opetuksen ohjeet on laadittu 2019 ja päivitetty keväällä 2023. Ohjeiden tarkoitus on innostaa kouluja toteuttamaan opetusta vaihtelevasti, toiminnallisesti sekä oppilaiden toiveita ja tarpeita huomioiden.

Koulujen opetussuunnitelman ja vuotuisen lukuvuosisuunnitelman mukaisen retki- ja vierailutoiminnan järjestämisestä aiheutuneet kuljetus- ja pääsymaksukulut ovat osa kunnan opetustoimen kustannuksia. Opetuksen järjestäjän päätösvallassa on osoittaa kouluille taloudellisten edellytystensä puitteissa resurssit retkiä, leirikouluja ja vierailuja varten.

Kulttuuri- ja liikuntakalenteri on jalkautettua toimintaa kunnassamme, jonka parissa monet toimijat tekevät yhteistyötä ja tarjotaan mahdollisuuksia kaikille oppilaille koulun ulkopuolella tapahtuvaan monipuoliseen opetukseen. Tämän toiminnon jatkuvuus on kunnan taloudesta riippuvainen. Jotta mahdollistetaan tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen koulutuspolun kaikille Sipoon lapsille ja nuorille tätä toimintaa olisi hyvä jatkaa myös tulevaisuudessa.

Mahdollisuus käyttää HSL-busseja kouluretkille on ollut ilmaista klo 9–15 välisenä aikana ja on ollut suosittua ja mahdollistanut entisestään retkien tekoa. Koululaisryhmien matkat ovat tänä vuonna vielä maksuttomia, mutta siirtyvät kuntien maksettavaksi vuonna 2024.

Jos kunta kustantaa jokaiselle oppilaalle mahdollisuuden leirikouluun yhden kerran perusopetuksen aikana, toimintaa tulee varata erillinen määräraha. Tämä voitaisiin toteuttaa siten, että määritellään vuosiluokka,

jonka aikana toteutettavaa leirikoulua kunta tukisi esimerkiksi 300 €:lla/oppilas. Muiden vuosiluokkien aikaisia leirikouluja ei voitaisi tukea.

Esittelijä / Föredragande Vt. Koulutusjohtaja / Tf. Utbildningsdirektör Ollikainen Hannu

Ehdotus / Förslag Sivistysvaliokunta päättää antaa seuraavan vastauksen kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle:

Sipoossa on vuonna 2019 laadittu "Koulun ulkopuolisen opetuksen ohjeet Sipoossa", jossa annetaan käytännön ohjeita ja mahdollistetaan kouluja suunnittelemaan opintovierailuja ja leirikouluja Sipoon lapsille ja nuorille. Kulttuuri- ja liikuntakalenteri tarjoaa mahdollisuuksia kaikille oppilaille koulun ulkopuolella tapahtuvaan opetukseen ja toiveena on, että tämä jatkuisi myös tulevaisuudessa. Koululaisryhmien ilmaiset HSL-matkat klo 9–15 ovat vuonna 2023 vielä maksuttomia, mutta siirtyvät kuntien maksettavaksi vuonna 2024. Kunnan alueella tehtäviin retkiin ja leirikouluille kunnassa on kunnan omistamia tiloja ja kiinteistöjä, joita kunta voi tarjota toiminnalle.

Talousarviota 2024 laatiessa tulee huomioida opintoretkien ja vierailujen vaatimat resurssit sekä HSL matkojen muuttuminen maksullisiksi. Jos halutaan mahdollistaa leirikoulujen laajamittainen toteutuminen, talousarviossa tulee varata erillinen määrärahoja varten. Leirikoulun mahdollistaminen esimerkiksi jokaiselle oppilaalle kerran perusopetuksen aikana kustantaa n. 90 000 € vuodessa. Tuen tulee perustua suunnitelmaan ja se ei voi kattaa koko leirikohtaista maksua, vaan osallistaa, vahvistaa talousosaamista ja yrittäjäyyskasvatusta ja tukea koko koululuokkaa saavuttamaan asetetun leirikoulutavoitteen. Ensisijaisesti tuetaan kouluja niin, että lähialueretket käyttäen HSL-liikennettä ovat edelleen mahdollisia järjestää.

Bildningsutskottet beslutar ge följande svar på fullmäktigemotionen till kommunstyrelsen och vidare till fullmäktige:

I Sibbo har det år 2019 utarbetats "Instruktioner för undervisning utanför skolan i Sibbo" som ger praktiska tips och gör det möjligt för skolorna att planera studiebesök och lägerskolor för barn och ungdomar i Sibbo. Kultur- och idrottskalendern erbjuder möjligheter för alla elever att delta i undervisning utanför skolan, och vi hoppas att verksamheten fortsätter även i framtiden. Ännu år 2023 kan elevgrupperna använda HRT:s bussar avgiftsfritt kl. 9-15, men från och med början av år 2024 betalar kommunerna för resorna. Kommunen äger lokaler och fastigheter som den kan erbjuda för utflykter och lägerskolor som görs inom kommunen.

Vid beredningen av budgeten för 2024 ska de resurser som krävs för utflykter och studiebesök beaktas, samt att HRT:s resor blir avgiftsbelagda. Om det finns en önskan att möjliggöra ett storskaligt genomförande av lägerskolor, måste separata anslag avsättas i budgeten för den verksamheten. Att till exempel erbjuda lägerskola för varje elev en gång under den grundläggande utbildningen kostar cirka 90 000 € per år. Stödet ska grunda sig på en plan och det kan inte täcka hela kostnaden för lägre. Det ska vara inkluderande, stärka det ekonomiska kunnandet och företagsamhetsfostran samt stödja hela skolklassen att uppnå målet för lägerskolan. Skolorna stöds i första hand så att det fortsättningsvis är möjligt att använda HRT-trafiken för utflykter i närområdet.

Käsittely / Behandling

Päätös / Beslut Sivistysvaliokunta hyväksyi yksimielisesti esittelijän ehdotuksen.
Bildningsutskottet godkände enhälligt föredragandes förslag.

Liitteet / Bilagor

Kunnanhallitus / Kommunstyrelsen 22.05.2023 § 175

1257/12.05.04/2022

Esittelijä / Föredragande Talousjohtaja / Ekonomidirektör Kivilevo Pekka

Ehdotus / Förslag Kunnanhallitus merkitsee vastineen tiedoksi. Lisäksi kunnanhallitus antaa asian valtuustolle tiedoksi ja esittää, että aloite on täten loppuun käsitelty.
Kommunstyrelsen antecknar bemötandet för kännedom. Dessutom delger kommunstyrelsen ärendet fullmäktige och föreslår att motionen därmed är slutbehandlad.

Käsittely / Behandling

Päätös / Beslut Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti esittelijän ehdotuksen.
Kommunstyrelsen godkände enhälligt föredragandens förslag.

Liitteet / Bilagor

Liite Bilaga 1 - Aloite opintovierailujen ja leirikoulujen mahdollistamisesta sekä tukemisesta – Liike Nytin valtuustoryhmä ym. / Motion om främjande och stödande av studiebesök och lägerskolor – Rörelse Nus fullmäktige-grupp
Liite Bilaga 2 - Koulun ulkopuolisen opetuksen ohjeet Sipoossa 26.4.2019_päivitetty 02/2023